

Slovenski dom

Stev. 139

V Ljubljani, četrtek 20. junija 1940

Leto V

Ameriške vesti o pogajanjih za pomirjenje med Francijo in Nemčijo

S Francijo se bo pogajala Nemčija sama

Francozi znova izjavljajo, da bodo sprejeli samo častne pogoje in da razmišljajo tudi o združitvi francoskega in angleškega imperija

Berlin, 20. junija. m. United Press poroča: S pristojne nemške strani je bilo sredič sporočeno, da še ni znano, kje se bodo pooblaščenca francoske vlade sestali z nemškimi zastopniki. Nemška vlada si je pridržala pravico, da določi čas in kraj tega sestanka. Francoska vlada pa o tem še ni obveščena.

Pogajanja bodo potekala izključno le med Nemčijo in Francijo. Italija pri njih ne bo sodelovala. Po mnenju odločujočih krogov, bo italijanske koristi na tem sestanku zastopala Nemčija. Ni znano, če bo kancler Hitler osebno prisostvoval temu sestanku ali ne.

Na odločujočem mestu izjavljajo, da bodo nemške armade nadaljevale z največjo odločnostjo operacije v Franciji vse dotlej, dokler ne bodo imenovani s francoske strani delegati za pogajanja za premirje in dokler francoska vlada ne bo sprejela pogojev za to premirje.

Poluradna »Dienst aus Deutschland« poudarja pomen francoske vjave in pravi, da Nemčija pri obračunavanju s Francijo ne bo kazala nobene maščevalnosti, marveč, da bo zgodovinski obračun izveden popolnoma mirno in ga bo nadaljevala nujnost za nadaljevanje boja proti Angliji ter nujnost, da se zagotovi bodoči Evropi trajen mir.

Bordeaux, 20. junija. m. Zastopnik francoske vlade je sredič izjavil, da je treba kljub poskusu za sklenitev miru z Nemčijo vzeti v presojo tudi predlog angleške vlade o sklenitve britansko-francoske unije. Francoska vlada še ni povedala svojega mnenja ne o prvem ne o drugem vprašanju.

V zvezi s pogajanjimi za premirje je napovedoval francoskega radia ponovil sredič tole: Dasi je Francija pripravljena poizkusiti najti način za ustavitve sovražnosti, smo navzlic temu trdno odločeni storiti vse, da nihče ne bi mogel izpodkopati morale naše države. Pred-

sednik vlade maršal Petain pravi, da se moramo pogajati častno in da se Francija ne bo nikoli udala, če bi bili postavljeni pogoji, ki niso združljivi s častjo operativnih enot. V tem primeru bomo nadaljevali z bojem na strani svojih zaveznikov.

Po vestih iz Bordeauxa je na čelu francoske delegacije, ki naj sprejme pogoje za premirje, francoski zunanji minister Baudoín. Francoski generalni rezident v Tunisu Peyrouton je imel po radiu govor, v katerem

je med drugim dejal: Naše cesarstvo 60 milijonov duš na štirih ozemljih, ki so bila osvobojena dolgega suženjstva po naši civilizaciji, bo ostalo. To cesarstvo zavzema stališče odpora, polnega hrabrosti in hvalečnosti.

Berlin, 20. jun. o. V berlinskih obveščevalnih krogih trdijo, da bo komisija francoskih pooblaščenecv za premirje štela tri člane, med njimi zunanjega ministra Baudoína, in da se bo z nemškimi pooblaščenca sešla v nekem kraju na zasednem francoskem ozemlju, najbrž v Parizu.

Zbiranje sovjetskih in nemških vojska v baltičkih predelih

Riga, 20. junija. m. United Press poroča, da imajo Sovjeti v baltičkih državah več kot deset armadnih zborov, to je okoli 300.000 vojakov. Baltička letališča so polna sovjetskih letal. Več del teh letal je priletelo tja preteklo noč. Prihod sovjetskih čolov in dovoz vojnega materiala se stalno nadaljuje.

Rusko topništvo, pehota in konjenica v spremstvu številnih bombniških oddelkov ter ojačeni s tanki in oklopnimi avtomobili so zasedli vsa večja mesta v Litvi, Estoniki in Letonski. Rdeča vojska je zastražila tudi vse železniške postaje in mostove. S sovjetskimi poveljniki in političnimi zastopniki se nadaljujejo pogajanja za ustanovitve vlad, ki bi bile naklonjene Sovjetom.

Včeraj je prispel v Tallin član predsedništva vrhovnega sveta sovjetske Unice Zdanov. Sprejeli in pozdravili so ga zunanji minister prof. Pip, ravnatelj političnega oddelka v zunanjem ministrstvu Tuldava, sovjetski poslanik v Tallinu Nikitin, poveljnik ljeningrajskega

vojnega okrožja armadni general Nereškov in poveljnik brodogoja podadmiral Taibut.

V zvezi s tem zbiranjem sovjetske vojske poročajo tudi o velikem zbiranju nemških čolov v vzhodni Prusiji.

Boji med Italijo in zavezniki

La Vallette, 20. junija. Reuter. Včeraj je bil izveden nad Malto samo en ogledniški polet, ki se ga je udeležilo samo eno letalo, ki je vrglo samo eno bombo. Ni bilo ne škode in ne človeških žrtev.

Bordeaux, 20. junija. Havas. V nekaterih delih jugozapadne Francije je bil dan davi znak za alarm, ki je trajal od 6.30 do 7.20.

Nekje v Italiji, 20. junija. Stefani. O priliki bombardiranja Geneve 15. junija je bilo ubitih več civilistov. Monza, nedaleč od Milana, je bila bombardirana večkrat. Ranjeni so bili trije civilisti.

Vest, ki jo je objavil newyorški radio, po kateri naj bi bilo industrijsko mesto Turin zaradi sovražnega letalskega napada popolnoma porušeno, s pristojne italijanske strani odločno zanikajo. Vsač častnikar, pravijo, se lahko osebno prepriča v Turinu, da to ni res.

Kdaj bi Angleži sklenili mir z Nemčijo?

Budimpešta, 20. junija. m. Madžarsko časopisje skoraj soglasno ugotavlja, da zadnji govor Churchilla v ničemer ne spreminja položaja. Kar pa se tiče Angležev, Churchill lahko čaka tako dolgo, dokler Nemci ne bodo prišli na angleško ozemlje. V Angliji pričakujejo rešitve velike nezanke, to je, ali morda Nemčija računata na novo orožje, s pomočjo katerega bi izkreala svoje čete na angleških obalah. Casopis »Magyar Orsag« piše med drugim:

Angleži so stvarni ljudje. In če se pokaže kot točno mišljenje, da Nemčija razpolaga z orožjem, s katerim lahko zaprejo britanskemu otočju, tedaj bodo Angleži izvajali potrebne zaključke, kakor so to v zgodovini že večkrat storili. Angleži nikdar ne branijo stvari, ki je brezupna. Toda predvsem hočejo vedeti, če je nemška grožnja, da bodo uničili tudi angleško vojaško silo, stvarna ali ne. Če prevlada prepričanje, da je to uničenje angleške vojske moči mogoče, tedaj bo Churchill odstopil mesto tistemu, ki želi miru in ki zdaj stoji v ozadju političnih dogodkov.

Turške priprave glede francoske Sirije

Ankara, 20. junija. AA. Reuter. Iz dobro obveščene vira se izve, da se med Turčijo in Sirijo začela pogajanja glede položaja Sirije v bodočnosti. Smatra se, da je to vprašanje največjega pomena za Turčijo in da se je turška vlada sestala sredič, da razpravlja o tej stvari.

Turški parlament je sklenil, da letos ne bo šel na počitnice ter da bo imel vsak teden samo po eno sejo, če ne bi bilo zaradi resnih razlogov potrebnih več sej.

Beg Habsburžanov v Spanijo

Madrid, 20. junija. m. DNB poroča: Po begu iz Francije sta se danes pripeljala v Madrid bivša avstrijska cesarica Zita in Oton Habsburški. Nadelovala bosta svojo pot na Portugalsko. Prav tako so včeraj prispeli v Spanijo Marija Izabela, Marija Antonija Parmška in velika vojvodinja Luksemburška.

Romunska vlada je odrekla bivšemu poljskemu zunanjemu ministru Becku dovoljenje, da bi mogel odpotovati v Anglijo.

Nemški letalski napadi na Anglijo, angleški letalski napadi na Nemčijo

London, 20. junija. o. Angleško letalsko ministrstvo sporoča:

Preteklo noč so nemški bombniki spet v večjem številu napadli južno in južnovzhodno angleško obalo, zlasti pokrajino Lincolnshire. Na več krajih je stopilo v akcijo protiletalsko topništvo in lovška letala. Pri napadu je bilo šest oseb ubitih, 60 pa ranjenih. Pri zadnjih nemških napadih je bilo sestreljenih deset nemških letal.

Vesti 20. junija

Anglija ima danes več letal, kakor pa jih je imela ob začetku nemške ofenzive na zahodu, je izjavil včeraj letalski minister lord Beaverbrook. Francija je odstopila Združenim državam patent za letalske motorje Hispano-Suiza, Anglija pa patente motorjev Rolls-Royce, ki spadajo med najboljše letalske motorje na svetu. Ameriške tovarne lahko izdelujejo omenjene motorje v neomejenih množinah za Združene države in za zaveznike.

Španska policija v Madridu je odkrila obsežno zaroto proti sedanji vladi. Zarota se je raztezala na velik predel Španije. Policija je zasegla dosti orožja, bomb, peklenjskih strojev in streliva.

Nemski uradni krogi zanikajo vesti rimskega lista »Popolo di Roma«, da mora Francija izročiti Nemčiji vse svoje zlato in kredite v tujini ter zlato in premoženje Norveške, Poljske, Holandije in Belgije.

Francoška vlada je dala izjavo, da general de la Gaulle, ki je po angleškem radiu naročil francoskim vojakom, letalstvu in mornarici, naj se v čim večjem številu rešijo v Anglijo, nima pravice dajati nobenih zapovedi, ker ni član francoske vlade. Zdi se pa, da francosko vojaštvo, zlasti pa letalstvo, posluša generalovo zapoved, ker veliki roji francoskih letal odhajajo v Gibraltar, Tunis in drugam. Več teh letal se je moralo spustiti na španskem ozemlju.

Za upravnika mesta Pariza je mestni svet izvolil bivšega policijskega prefekta Chiappa, moža, ki je pred leti spoznal izdajalsko delo francoskih levičarjev in ga skušal zavreti, pa je seveda sam moral iti, da je lahko ljudska fronta pripravljala Franciji današnjo usodo.

Predsednik italijanske vlade Mussolini ter zunanji minister Ciano sta se včeraj vrnila v Rim.

Italijanska in nemška vlada uradno zanikujeta vsa ugiibanja nemškega in laškega tiska o tem, kakšni naj bi bili mirovni pogoji za Francijo. Bogati francoski Judje in levičarski politiki v skupinah beže v Spanijo, od koder bodo skušali, zdaj ki je domovina v nevarnosti, v katero so jo pripravili oni, odpotovati v Ameriko. Nacionalistična Španija, proti kateri je francoska ljudska fronta storila vse, posreduje zdaj za Francijo in nudi zavetja njenim propadlim voditeljem.

Francozi in Angleži so bili slepi, ker so do zadnjega trenutka zaupali, da bo Italija ostala izven sedanje vojne, pravi glasilo nemške vojske. Mehikanska vlada je predložila zbornici zakonske načrte o uvedbi obvezne vojaške dolžnosti in vojaškega šolanja vseh državljanov od 18 do 35. leta.

Romunski kralj Karol je sprejel v avdienco enega od voditeljev bivše Železne garde, profesorja Gorgio Simona, ki se je te dni vrnil iz tujine.

Nov sovjetski poslanik v Rimu Gorelkin bo danes sprejel pri italijanskem vladarju in mu bo izročil svoje poverilnice. S tem bo Rusija uradno priznala priključitev Albanije Italiji.

Švicarska vlada je imenovala poseben odbor, ki bo skrbel za francoske civilne begunce, katerih je prišlo v Švico že več tisoč.

Ob zadnjem strašnem napadu angleških bombnikov na velika nemška mesta je bil v Düsseldorfu ubit voditelj Hitlerjevskih napadalnih oddelkov.

Anglija ne priznava več Abesinije Italiji in bo svobodno razpravljala o predlogih, ki bi jih dal bivši abesinski cesar, so ugotovili včeraj v angleški poslanski zbornici.

Anglija in Japonska sta sklenili sporazum o ureditvi vseh spornih vprašanj, ki ju že dve leti, od začetka spora za Tiensing, razdvajajo.

Zasedba Tangerja je začasna. Španija jo je izvedla, da bi zagotovila mestu strogo nevtralnost in bo upoštevala vse pravice prizadetih držav. Tako se glasi spomenica, ki jo je španski konzul izročil angleškemu zastopniku v Tangerju.

Nemška in italijanska vojska sta nestrpni in bi radi pomerili svoje sile tudi z Angleži, pravijo italijanski listi, ko razpravljajo o bodočem razvoju vojnih dogodkov.

Angleški letalci so pri zadnjem napadu bombardirali tudi dve vojaški pomožni bolnišnici v Koblenzu, pravijo nemška poročila. Nemški listi pristavljajo, da si je Nemčija ta napad za pomnila in da bo nemško letalstvo dalo najstrašen odgovor.

Urugvajski vojni minister je izdal oklic, v katerem nujno vabi vse sposobne moške, naj se takoj prijavijo za prostovoljno vojaško šolanje, ženske pa naj stopajo v pomožne organizacije, ker mora država biti po dogodkih v Evropi pripravljena na sleherno morebitnost.

Egipt umika svojo vojsko z libijske meje

Kairo, 20. junija. o. Predsednik egiptovske vlade Ali Maher paša je zapovedal, naj se egiptovske čete umaknejo od italijanske meje, da ne bi prišlo do neljubih dogodkov. Ob meji bodo ostale zadržane angleške čete.

Egiptovska vlada je sprejela izjavo, v kateri pravi, da bo z vsemi silami podpirala angleško stvar.

Predsednik egiptovske vlade Ali Maher paša je izjavil v parlamentu, da je bila politika Egipta vedno ista. Njen cilj je bila obramba in neodvisnost Egipta ter zaščita njegovih pravic. Nato je Ali Maher paša dejal: Ponavljam to, kar je bilo v imenu vlade že rečeno v parlamentu, da Egipt izpolnjuje svoje obveznosti in sodeluje s svojim velikim zaveznikom v prijateljskem duhu.

Zanimiv govor predsednika bolgarske vlade Filova:

Bolgarija pričakuje po vojni izpolnitve svojih zahtev

Sofija, 20. junija. m. Predsednik bolgarske vlade Filov je imel včeraj daljši razgovor z zastopniki tiska. Pri tej priliki je izrazil svoje zadovoljstvo, kakor tudi zadovoljstvo bolgarske vlade in vsega bolgarskega naroda, da so zdaj vendarle začeli govoriti o miru. Sklenitev miru se, kakor kaže, vedno bolj približuje. Vse to — je nadaljeval Filov — ne pomeni, da bo bolgarska vlada spremenila svojo dosedanjo zunanjo politiko. Toda Bolgarija z veliko pozornostjo zasleduje razvoj dogodkov ter bo vse

storila, kar bo v njeni moči, da se zavarujejo koristi države. Bolgarija ima razlog, da veruje in se nadeja, da bodo njene koristi priznane, ker sta oba vojskujoca se tabora izjavila, da se s tem mirom ustvarja nov red, ki bo temeljil na pravičnosti. Bolgarija pa je bila zelo prizadeta po mirovni pogodbi. Predsednik bolgarske vlade je s to izjavo mislil podčrtati ozemeljske zahteve, ki jih ima Bolgarija do Romunije in glede dostopa na Egejsko morje.

Nemško vojno poročilo o napredovanju v vseh smereh

Glavni stan voditelja rajha, 20. junija. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča sredič: Francoska vojnata sila je v čedalje večjem razsulu. Nemške motorizirane čete so zavzele v Normandiji Cherbourg. Pri Rennesu je nemška vojska prispela v Bretagno. Čez Rokavski preliv smo prišli v smeri proti jugu. Med Orleansom in Neversom se nam je posrečilo na več krajih prekorati Loiro. V Burgundiji nemški hitri oddelki prodirajo v smeri proti Lyonu, zahodno od Mülhausena prodirajo tankovske in motorizirane divizije od Belforta. Združile se bodo v kratkem z onimi oddelki nemške vojske, ki so izvedli napade čez gornji Ren in ki so že prodrli globoko v Vozeze. Dalje proti severu je zavzel Nancy ter so naše čete prekorale renski prekop vzhodno od Nancyja na široki črti. V Maginotovih utrdbah na obeh straneh Diedenhofena sovražnik še daje odpor.

Nemška bojna in napadalna letala so sodelovala uspešno o priliki napada na utrdbne, železniške proge, zbirlišča čolov in sovražno vojsko na pohodu, da bi zlomile odpor sovražnika, ki je obkoljen v Loraini. Pred Cherbourgom je bila potopljena ena trgovska ladja (10.000 ton) z bombami. V Angliji so nemška bojna letala izvedla napad na več letal kakor tudi na velika skladišča bencina ob ustju reke Temze ter jih zažgala. Pri tem napadu so se posebno odlikovale eskadrile, ki jim je poveljeval general Koehler.

Britanska letala so letela preteklo noč nad severozahodno Nemčijo, kjer so, kakor doslej, metala bombe na nevojaške objekte. Pri tej priliki je bilo 18 ljudi ubitih, deloma civilistov, deloma policistov, ki se niso umaknili v zavetišča. Sovražnik je včeraj izgubil šest letal, pet nemških pa je izginilo.

Boji francoskih ločenih armad se nadaljujejo

Newyork, 20. jun. o. Stefani poroča: Francoski radio poroča, da so prvi nemški oddelki dospeli do Lyona. Za njimi gredo močnejše skupine nemške vojske.

Bordeaux, 20. junija. Havas: V Bretagni se sovražnik trudi, da bi prodril v smeri proti Nantesu. Južno od Loire se je del naših čet umaknil tako, da so na nekaterih delih nemške čete prišle do reke Chër. Nekoliko bolj vzhodno prodirajo sovražne čete proti Rhoni, Lyonu in Amberieru. Operacije se nadaljujejo tudi v Alzaciji in južni Lotaringiji.

Pomorski guverner Toulona viceadmiral Escaade je izjavil, da Toulon ni odprto mesto in da se bo kot vojno pristanišče v primeru napada sovražnika branilo z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga.

Snočnje francosko poročilo z bojišča se lahko dopolni s temi podrobnostmi: Pod velikim pritiskom nemških oklopnih divizij in zaradi nemškega letalstva je bila fronta, ki jo drže naše armade v zadnjih štirih dneh, presekana na več krajih tako, da so naše armade sedaj osamljene in se vsaka bori na svojem odseku. Naše čete na zahodu se umikajo proti Bretagni in proti spodnji Loiri. Armade izpred Pariza se bijejo s sovražnikom na srednji Loiri in so v zadnjem

trenutku dobile nalog, naj se umaknejo proti jugu, da bi se ustavile na boljših postojankah. Naše armade v Champagni so z bokov pritisnile nemške oklopne enote, zato se naše divizije poskušajo prebiti proti Dijonu. Naše armade v Loraini so naredile bataljonske kvadrate in se upirajo sovražniku ter se v redu umikajo proti zahodnim Vozezom z namenom, da bi prebile sovražni obroč. Naša armada v Alzaciji si utlra pot skozi sovražne množice, ki jih skušajo obkoliti. Naše armade so med seboj odrezane in se bore vsaka na svojem odseku, vendar pa je vsaka od njih ohranila svojo enotnost in sposobnost za maneverski umik v smeri, ki so jim določene in ukazane. Ker se iz dneva v dan in brez vsakega odmora bore s premočnim sovražnikom, imajo naše čete izgube in so izmučene, toda navzlic temu je njihova moralna sijajna. Vsi se kar najbolj ogorjeno bore proti napadalcu.

Združene države Severne Amerike so skicale posvet vseh ameriških republik glede skupnega nastopa Amerike proti kakršni koli spremembi evropskih kolonialnih posesti v ameriškem območju.

Od tu in tam

Politično življenje v Belgradu je zadnje čase precej razgibano. Na dnevnem redu so razgovori med posameznimi ministri. Tako so včeraj popoldne obiskali predsednika senata dr. Antona Korosca predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik ministrskega sveta dr. Vlado Maček in gradbeni minister dr. Miha Krek. Pred tem sestankom pa se je dr. Maček, ki je včeraj jutraj prispel iz Zagreba v Belgrad, sestal s finančnim ministrom dr. Sutejem ter ministrom brez listnice dr. Barišo Smoljanom.

Seja ožjega upravnega odbora Glavne zadrugne zveze je bila včeraj v Belgradu. Predsedoval ji je predsednik te zveze in predsednik senata dr. Anton Korosce. Govorili so o reviziji posameznih Zadrugnih zvez in je bil med drugim sprejet tudi pravilnik za polaganje izpitov za zadrugne revizijske pripravnike. Kandidati bodo morali polagati izpit pri eni od treh komisij, ki bodo v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Dalje so na včerajšnji seji razpravljali tudi o vprašanju podpora, ki naj bi jih dobile posamezne Zadrugne zveze. Vse priznanje pa so tudi izkazali predsedniku dr. Koroscu zaradi tako sijajno organizirane bolgarsko-jugoslovske zadrugne razstave v Belgradu.

Nemški konzulat je bil te dni ustanovljen tudi v Skoplju, kakor ve poročati belgrajsko »Vreme«. Novi konzul Herbert von Troll - Oberfeldt je že prišel v Skoplje ter je napravil službene obiske banu vardarske banovine Aleksandru Andrejeviću, komandantu armije Iliji Brašiću, mestnemu županu Mihajloviću, upravniku mesta Stepanoviću ter predsedniku Trgovinsko-industrijske zbornice Vojinu Varoševiću. Nemški konzulat še ni bil uradno odprt. To se bo zgodilo kakor hitro bo ugodna prilika. Konzul von Troll - Oberfeldt dobro pozna Južno Srbijo. Bil je svojčas že konzul v Ljubljani ter svetnik nemškega poslanstva v Belgradu. Pogosto je prihajal v Južno Srbijo, kjer se je zanimal za krajevne zanimivosti in za lov po teh krajih.

Kljub neznanju draginji, ki danes tare vse, posebej pa državne uradnike, je gnotni položaj državnih uslužbencev ostal do danes še vedno nespremenjen, torej neznesen. S tem vprašanjem se je včeraj na plenarni seji bavil delovni odbor organizacije državnih uslužbencev. V resoluciji, ki jo je odbor sprejel, je poudarjeno tudi, da so ostali še vedno v veljavi stari predpisi, ki določajo pravice in dolžnosti državnih uslužbencev od države in države od njih. Ti predpisi pa so povrh tudi državi prinesli veliko škodo. Storjenega ni bilo dozdaj skoraj nič, da bi se to težko stanje državnih uslužbencev vsaj toliko popravilo, da bi bilo znosno, če že ne dobro. Treba bo vsekakor odločnih ukrepov v tej smeri, posebno še, ker draginja vedno bolj pritiska.

Obletnico smrti bivšega voditelja jugoslovskega muslimanov, ministra dr. Melmeda Spaha, bodo praznovali 30. junija po bosanskih krajih, med drugim tudi v Sarajevu, kjer bodo slovesnost še posebno svečane. Tam mu bodo ob tej priliki odkrili na dvorišču Husrefbegove džamije tudi nagrobni spomenik. V džamiji sami bodo na ta dan cerkveni obredi za pokojnim dr. Spahom. Poleg tega bodo 30. junija v Sarajevu priredili tudi še posebno akademijo, posvečeno spominu pokojnega muslimanskega voditelja. Na njej bodo govorili pokojnikovi sodelavci in prijatelji o kulturnem, političnem, gospodarskem in socialnem delu dr. Spaha.

Zagreški peki se spet zavzemajo za podražitev kruha, ker da pri sedanjih cenah moke ne morejo več vzdržati. Že meseca maja so se obrnili na pristojna mesta, da bi dosegli povišanje cen kruha, pa se jim to ni posrečilo. Zdaj, ko so se razmere še nekoliko poslabšale, upajo, da bodo s svojo vlogo le kaj dosegli. Ne zahtevajo sicer podražitev vseh vrst kruha, pač pa samo črnega. 90 kdg naj bi po novem prodajali za isti denar kot dozdaj 1 kg, domačega kruha pa naj bi bilo odselej le 70 kdg za isti denar. Ni še znano, ali so zagrebški peki s to svojo ponovno prošnjo uspehi, ali ne.

Telefonske zveze z našim jugom niso ravno najboljše, kakor se vidi iz neštetihih pritožb iz vseh krajev. Tako se pritožujejo Zagrebčani, da so skoraj nemogoči telefonski razgovori med Dubrovnikom in Zagrebom kljub neštetim prošnjam, naj bi se telefonska proga temeljito popravila. Poleg tega pa je ta proga tudi tako zelo obremenjena, da skoraj ni mogoče dobiti zveze. Pa to velja ne samo za progo preko Belgrada, pač pa še toliko bolj za ono preko Splita. Tudi gospodarsko življenje zaradi tega zelo trpi.

Zaobljubljeno romanje mesta Zagreba k znani božjepotni cerkvi v Mariji Bistrici bo letos 6., 7. in 8. julija. K Materi božji bo romanje vodil sam nadškof dr. Stepinac. Peči bodo šli v soboto 6. julija zgodaj ejutraj iz Zagreba. V nedeljo, 7. julija, na glavni dan romanja bo imel nadškof dr. Stepinac pontifikalno mašo mesta Zagreba. Naslednji dan, v ponedeljek, se bodo romarji-peči prvič vrnili iz Marije Bistric v Zagreb. Zvečer jih bodo pri Sv. Petru pričakovala zagrebška društva in godbe. Iz cerkve Sv. Petra bodo nato šli v slovesni procesiji na Radevičev trg pred cerkev sv. Marka, kjer bo zaključna slovesnost zaobljubljene romanja.

Velikemu številu delavstva v splitski ladjedelnici so včeraj odpovedali delo, prav tako pa tudi v ladjedelnici v Kraljevi. V Splitu je bilo odpovedano 176 delavcem in jih je ostalo na delu le še 598. Tem redukcijam so spet krivili mednarodni dogodki, zaradi katerih tudi po ladjedelnicah ni več toliko naročil kot prej. Krediti, ki so bili odobreni za potrebe naše vojne mornarice, so že izčrpani. Razen tega pa tudi starih naših ladij v zadnjem času ne popravljajo doma, ker se mude v tujini. Popravit tistih ladij, ki vozijo po domačih vodah, pa je malenkostno. Pa tudi če bi bilo dosti naročil, bi morali delo omejiti, ker naročeni gradbeni material ne prihaja več v redu. Niti naročenih patrolnih ladij niso mogli vseh dograditi vprav zaradi pomanjkanja materiala. Uprava ladjedelnic se je obrnila na pristojna mesta, kjer naj bi poskrbeli, da se bodo v bodoče naše ladje popravljale doma in ne v tujini, kajti le na ta način je mogoče preprečiti še nadaljnjo redukcijo delavstva, zaposlenega po ladjedelnicah.

Pet hiš je zasula zemlja v planinski vasi Grabovici v kotvaroškem okraju v drinski banovini. Tam se je v visokega brega nanaglomala velika množina zemlje, ki je začela naglo polzeti v nizavo. K sreči pa so ljudje še pravi čas opazili, kakšna nevarnost jim grozi. Vseh pet družin, proti katerih hišam se je usad valil, je videlo, da jim preti nesreča, pa so takoj iz hlevov izgnali vse živino in druge najmanjše predmete, še preden je usad dosegel hiše. Potem pa so morali brez kaj gledati, kako jim usad zatrpava domove. Nekaj časa pozneje je iz zasutih hiš svignil plamen. Vsa usadna nevarnost pa tudi po tem dogodku še ni odstranena.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Ukradel je obleko, zato nad 1 leto zapora - Za 11 milijonov prodanih nepremičnin

Ljubljana, 20. junija. Pred sodnike malega senata je včeraj prišel tudi mesarski pomočnik, 35-letni Tone Trpin, doma iz Smrejeva pri Železnikih na Gorenjskem. Tone, ki je hud nasprotnik kazenskih paragrafov ter je z njimi v večnem boju in prepripi, je letos 23. aprila ukradel svojima sostanovalcema Babniku Francetu in Ivanu Raku razno obleko, perilo in druge stvari v vrednosti okoli 2000 din. Tone je pred sodniki mirno in prostodušno priznal tatvino. Bil je obsojen na 1 leto in 3 mesece robjelje.

Kakor v maju, tako tudi v juniju zaznamuje že sedaj zemljiškooknjižni urad veliko število kupnih pogodb za najrazličnejše, visoke in nizke kupnine. V okolici ljudje kupujejo manjše zemljiške in gozdne parcele. So kupne pogodbe, s katerimi ljudje prodajajo odnosno kupujejo male parcele v vrednosti od 500 do 5000 din. Zemlja je v daljni okolici še razmeroma po ceni, posebno gozdovi gredo za prav cenene kupnine na prodaj. Drag je pa svet v bližnji okolici, tako okoli St. Vida nad Ljubljano, Vižmarji, Ježice in Vevč. Do včeraj je zemljiška knjiga ta mesec že zaznamovala 151 kupnih pogodb za celotno kupnino 11.166.904 din. Zaznamovane so ta mesec tudi prav velike kupčije.

Tako je tvrdka I. Knez, komanditna družba

Čez Gorjance v Belo Krajino

Metlika, 20. jun. Po sobotnem sestanku, ki ga je Zveza za tujski promet sklicala v Novo mesto z namenom, da bi se v bodoče tujski promet na Dolenjskem bolj poživil in da bi dobil večji razmah, kar se je na sestanku tudi obširno obravnavalo, je bil drugi dan, v nedeljo, prirejen izlet čez Gorjance v Metliko, kjer so Metličani plesali svoje narodne pleske.

Sonce se je s tako močjo razlilo čez pokrajino, da je človek kar malo dvomil, ali bo ves dan ostalo tako, ker letos smo navajeni velikih sprememb ne samo v političnih dogodkih, ampak tudi v vremenu. Zdržnili smo z glavnega trga čez most in kmalu je začel avto pihati po gorjanskih ridah. Za nami se je odpiral vedno večji kos doline. Nad hišo, kjer je vzdignata Trdinova spominska plošča in kjer se je Trdina ustavljal, ko je hodil med Gorjance nabirat bajke in povesti, smo se ustavili. Pod nami je ležala novomeška dolina in se kopala v soncu. Zidanice po bregovih, cerkvice na vrhovih in prijazne vasice so se odražale v tej svetlobi. Vse naokoli je bila zemlja posejana s temi belimi pikami. Daleč zadaj ozračje še ni bilo popolnoma čisto in vrhovi so bili še vedno zaviti v tanko mreno meglic. Znana Trška gora, mehovski grad, proti kateremu so se nekoč dvignili uporni kmetje, Stari grad, eden od najstarejših gradov, Pristava, Hmeljnik, vse je ležalo kakor na dlani pred nami. Daleč v ozadju sta nas komaj vidno pozdravljala Kum in Lisca, zavita v tanko meglo. Dobro se je videla ostro zasekana dolina, po kateri se vije železnica proti Savinjski dolini.

Odpeljali smo se naprej in pred nami se je odprla Bela Krajina, črnomeljsko-metliška dolina. Čisto drug svet, čisto drugi ljudje. Ljudje so se vračali iz doline od maše in si otirali čela, ker sonce je močno grela. Zdržali smo skozi uskoško vas Jugorje in Suhor ter skoraj nismo vedeli, kdaj smo smuknili v Metliko, ki nekako skromno in neopaženo leži na podnožju Gorjancev.

Ob enajstih je bilo na Pungartu predvajanje metliških narodnih običajev in plesov. Zbrali smo se na trgu in odšli z godbo in v spremstvu občinstva na Pungart. Dočim so pri nas povsod drugod že skoraj popolnoma izumrle stare navade in običaji, ali pa so še slabo ohranjene v nepristni obliki in vrednosti, so ti ljudje ohranili še mnogo prave prvenosti in je zato Bela Krajina neizčrpana zakladnica naših narodnih običajev. Ti ljudje še niso zgubili zveze s tistimi vrednotami, ki jim daje

v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1, prodajala večje posestvo vlož. št. 964 in 365 k. o. Dobrova Janku Sviglju, posestniku v Selščeku, pošta Begunje pri Cerkljani, za 588.000 din.

Cerne Uršula, hišna posestnica v Ljubljani, Poljanska cesta št. 10, je prodala Frančiški Venetovi, delavki tobačne tovarne v Ljubljani, Cesta na Loko 23, nepremičnino vl. št. 28 k. o. Gorenje Pirniče, za 10.000 din.

Anton baron Codelli, graščak na Kodeljevem, je prodal Ivani Habičevi, zasebnici v Ljubljani, Ob železnici št. 14, parc. št. 179-39 k. o. Udmat v izmeri 552 kv. m za 30.000 din.

I. Knez, komanditna družba v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1, je prodal Jeri Janežičevi, soprogi pisarniškega zvančičnika v Ljubljani, Zaloška cesta 2, parcelo št. 328-94 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 606 kv. m za 30.300 din.

Sluga Terezija, posestnica v zalogu, je prodala Franu Selhagu, železniškemu uradniku in soprogi Sofiji, Spodnji Kašelj št. 39, parcelo št. 1213 njiva k. o. Kašelj v izmeri 3446 kv. m za 55.136 din.

Kodrin Oskar, davčni uradnik v Celju, Kodrin Ludvik, mehanik in Nišu, Kodrin Ana por. Hvala, trgovka v Gorici, so prodali Josipu Kartinu, viš. kontrolorju žel. direkcije v Ljubljani, nepremičnino vl. št. 574 k. o. Vič (hiša št. 16 v Rožni dolini, Cesta XV) za 56.250 din. — Je še mnogo drugih kupčij.

Z velikim zanimanjem so izletniki gledali te obredne ostaline naših Belokranjcev, popoldne pa so se odpeljali v Drašče, ki mejijo na Hrvaško. Med vinogradi so se belile zidanice in tu pa tam je stal na pragu kak domačin, ki je prišel pogledat, kako kaže trta, in je prijazno pozdravil. V zidnici metliškega župana g. Malešiča so izletniki pokusili pristno dobroto njegovih goric, dva fantka pa sta pridno vrta razeni. Med veselim kramljanjem in prijetno družinjo je hitro prišel čas odhoda. Poslovlili smo se in marsikdo bo še rad stopil pogledat k tem prijaznim in gostoljubnim ljudem.

Dekliški dnevi na Betnavi

29. in 30. junija. »Mir — sad pravičnosti in ljubezni« je geslo našega verskega zborovanja za lavantinska dekleta. Zberimo se v velikem številu, da se pripravimo za svoje poslanstvo v današnjih dneh. Betnava naj nas zopet združi in navduši za službo »Bogu in domu«. Naročajte prireditvene knjižice pri domačem župnijskem uradu ali pismeno na naslov: Betnava, Maribor. Knjižica vsebuje spored, navodila, zborno sv. mašo, nove dekliške pesmi in je kot vstopnica k vsem prireditvam. Daje tudi pravico za skupno prenočišče in čaj za zajtrk. Velja 6 din.

Sportne vesti:

Sijajen uspeh našega nogometa

Gradjanski : Ujpest 4 : 0, Slavija : prvak Madžarske 3 : 0

Včerašnji tekmi za mali srednjeevropski pokal sta prinesli jugoslovskega nogometu veliko zmago. Gradjanski je v Zagrebu premagal tretje plačirano moštvo Madžarske in lanskega prvaka v borbi za srednjeevropski pokal Ujpesta z visokim rezultatom 4:0. Še večji podvig pa je napravila sarajevska Slavija, ki je včeraj v Sarajevu premagala madžarskega nogometnega prvaka z rezultatom 3:0. Če k temu dodamo še zmago BSK nad Venusom (3:0), so v prvem kolu tekem za mali srednjeevropski pokal trije jugoslovske klubi dali 10 golov, prejeli pa nobenega. Vsi trije naši klubi, zlasti Gradjanski in BSK, imajo velike možnosti, da bodo tudi pri povračilnih tekmah, ki bodo v soboto ozir. v nedeljo v Budimpešti in Bukarešti, ohranili prednost v golih in se tako plasirali za drugo kolo tekovanja.

Zagreško tekmo je športno občinstvo pričakovalo z velikanskim zanimanjem. Kljub delovnemu dnevu je bilo na igrišču nad 7000 gledalcev. Tekmo je odločil Gradjanski zaradi svoje boljše igre povsem zaslužno v svojo korist. Pa tudi nasprotno moštvo je prav dobro in je v celoti opravilo svoj dober glas, ki ga uživa v mednarodnem športnem svetu. Igra je bila na obeh straneh zelo lepa in tehnično dovršena. V tem pogledu je bil madžarski klub še za spoznanje boljši. Igralci Ujpesta so podajali žogo neprimerno točneje kakor pa igralci Gradjanskega, ki so po svoji navadi skušali z naglimi prodori doseči prednost. Gradjanski je imel v teku igre več zrelejših pozicij kakor pa Ujpest. Bil je mnogo nevarnejši, ker je bil bolj prodoren in je z naglimi in dolgimi žogami hitro osvajał teren. Prvi gol je padel takoj ob začetku igre, zabil ga je desno krilo Cimermanič. V drugem polčasu je v 24. minuti Cimermanič povišal na 2:0. Pet minut kasneje Zalant na 3:0 in tik pred koncem isti igralec na 4:0. Občinstvo je zmago svojih ljubljancev navdušeno pozdravilo. Tekmo je sodil romunski sodnik Radulescu prav dobro. Stranska sodnika sta bila pa Ljubljancana g. Macorati in g. Deržaj.

Slavija : Ferenczvaros 3:0 (2:0). Še večje zanimanje kot v Zagrebu pa je vladalo v Sarajevu za nastop madžarskega prvaka Ferenczvarosa. Na igrišču se je zbralo 10.000 gledalcev, številka, ki je Sarajevo do sedaj ni poznalo. Igralci Slavije so takoj v začetku igre nevarno napadali nasprotnikov gol in se je že v osmi minuti posrežilo Šalpurcu, da je dosegel vodstvo z 1:0. V 35. minuti je nato izvrstni Rajlič povišal na 2:0. V prvem polčasu je bila Slavija mnogo boljše in je zaslužno vodila z dvema goloma prednosti. Madžari so igrali preveč obrambno. Pokazali so sicer sijajno tehnično

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer -sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-100	Veter smer (jakost)	Padavine	
		noč	dnev				mm	vrsta
Ljubljana	760,5	23,8	14,0	85	8	0	—	—
Maribor	759,9	19,5	12,0	80	4	0	—	—
Zagreb	759,4	24,0	16,0	70	5	SW ₂	—	—
Belgrad	759,5	24,0	17,0	90	8	SW ₁	—	—
Sarajevo	760,0	24,0	14,0	90	3	0	—	—
Vis	759,3	25,0	14,0	80	4	NW ₁	—	—
Split	759,5	26,0	17,0	70	3	NW ₁	—	—
Kumbar	757,9	25,0	17,0	70	4	E ₂	—	—
Rab	760,5	22,0	16,0	70	6	0	—	—
Dubrovnik	758,0	27,0	15,0	60	3	W ₁	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, nagajenje k nevihtam.

Koledar

Danes, četrtek, 20. junija: Silverij. Petek, 21. julija: Vekoslav.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62, mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47.

Putnikova izleta v nedeljo: Logarska dolina, Kurešček — Turjak. Prijave do sobote.

Dobrna Vam nudí zdravje in idealen mir v sedanjem viharnem času. Sezona je normalna in nujno rezerviranje stanovanj potrebno.

Rdeči križ, podobor Ljubljani, bo v dneh 22. in 23. junija organiziral v Ljubljani zbirko prostovoljnih darov, pri kateri bodo sodelovale prijateljice in prijatelji Rdečega križa z gospo Nijo Natlačeno, soprogo bana dravske banovine, na čelu. Naj ne bo nikogar, ki bi odklonil prispevek v prid Rdečega križa, ko z ozirom na sedanje resne čase še bolj potrebuje nujne pomoči, ako naj dovrši svojo pripravljenost!

V »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« so prispevale doslej te-le občine: Metlika-mesto 100 din, Dravograd 500 din, Ljubno ob Savinji 50 din, Oplotnica 50 din, Loka pri Zid. mostu 400 din, Mlinše 50 din in Hotedršica 100 din. Čeprav je Protituberkulozna zveza poslala vsem gg. županom utemeljena prošnja za prispevanje v navedeni sklad v breme občinskih proračunov ter je nanje naslovila v vseh slovenskih dnevnikih še poseben apel, mora na žalost ugotoviti, da njeno prizadevanje doslej ni obrodilo zaželenih sadov. Kakor se protituberkulozna zveza zahvaljuje vsem imenovanim občinam za sicer skromne prispevke, tako po drugi strani želi in prosi, da bi se Zvezinim pismom odzvale tudi vse ostale občine. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Pripravljenost Rdečega križa v drugih državah je bila tudi v sedanjih vojni potrebna. Koliko gorja so lajšale ustanove Rdečega križa ranjencem, bolnikom in beguncem! Brez Rdečega križa bi bilo gorje še večje! Zato pomagajmo tudi našemu Rdečemu križu in darujmo mu v naravi razni sanitetni material, posteljnino, perilo; če ga pa nimamo, odveč, pa v denarju!

Zbirka Rdečega križa. V soboto in nedeljo se bodo nabirale in nabirali Rdečega križa iz dravske banovine obračali na Vas, da darujete odvisno posteljnino, obvezila itd. ali pa v denarju za njegove sanitetne ustanove. Ne odklanjajte nujnih prošenj in darujte, če tudi ste morda zaradi pogostih zbirk drugih organizacij ozlovoljeni! Ako ne bi potrebovali pomoči prebivalstva vse dravske banovine, se gotovo ne bi obračali na Vas! Tako pa moramo to storiti, da bomo za vsak primer pripravljeni!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama: Začetek ob 20. Četrtek, 20. junija: Ljubim te. Red Četrtek. (Zaključek dramske sezone.) Opera: Začetek ob 20. Četrtek, 20. junija: Werther. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve, hrvske mezzosopranistke, in tenorista Josipa Gostiča. Petek, 21. junija: Carmen. Premierski abonma. Sobota, 22. junija: Carmen. Red A. Nedelja, 23. junija: Pevska tekma.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani sporoča p. n. občinstvu, da se bo vršila penska preizkušnja tekmovalcev iz Ljubljane v soboto, 22. 6. m., ob 16. popoldne. Za pevec, ki bodo prišli iz drugih krajev, pa v nedeljo, 23. 6. m., na dan tekovanja ob 10. dopoldne in ob 16. popoldne. Opozarjamo, da k pevskim preizkušnjam občinstvo ne bo imelo odstopa, pač pa k večerni tekmi, za katero bodo od danes naprej vstopnice v predprodaji pri dnevni blagajni v Operi po cenah od 30 din navzdol.

Maribor

»Mariborski teden« preložen. Uprava MT je na včerajšnji skupni seji načelstva in nadzorstva sklenila preložiti letošnji IX. Mariborski teden, ki bi se moral vršiti v času od 3. do 11. avgusta t. l. in za katerega so bile že vse predpriprave v polnem teku. Merodajno je bilo pri tem predvsem dejstvo, da je bil »Mariborski teden« osnovan predvsem kot tujskoprometna ustanova, ki naj pokaže tujcem vse lepote mariborskega okrožja ter njegove gospodarske sposobnosti in njegov kulturni razvoj. Ker zaradi vojne stanja ni pričakovati nikakega dotoka tujcev, je uprava sklenila letošnji prireditve preložiti na poznejši čas.

Bolniška blagajna mestnih nameščencev ljubljanskih sklicuje za ponedeljek, dne 24. junija t. l., ob 19 v veliki sejni dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani svoj redni letni občni zbor in vabi vsi članstvo k polnoštevilni udeležbi.

Vodice

Prihodnjo nedeljo, 23. junija je v Vodica slovesna nova maša misijonarja g. Franca Seršena, Salezijanca Posvečen je bil 9. junija v Rimu, slovesno novo mašo pa hoče opraviti v domači župnijski cerkvi v Vodica, pri kateri govori ravatelj dr. Franc Blatnik. Ze več let je deloval v misijonih v Južni Ameriki, v Braziliji, Mato Grosso, Sao Paulo, Goyias in drugod. Po novi maši se zopet vrne v misijone v Južno Ameriko. Farani so zelo veselji, da bo njihov misijonar v domači cerkvi imel novo mašo in se veselega srca nanjo pripravljajo.

Nemški padalci, ki so se pravkar spustili v sovražno zaledje.

Požarne brambe padalcev v Rusiji

Padalci naj ne služijo samo vojski, pač pa tudi — gasilec

Koliko dobrih stvari bi bilo na svetu možno narediti z denarjem, ki ga požre sodobna vojna — tako dostikrat koga slišimo govoriti. In res ima prav. Koliko milijonov, če ne celo milijard vsak dan izbruhajo iz svojih cevi topovi, koliko jih je treba za bombe, ostalo municijo in drug vojni material ter končno še za vso »potrebno« opremo vojaštva, itd. itd.! Če bi človek porabil ves ta denar, ki ga je zabil v orožje in drugo, kar služi le uničevanju in ubijanju, bi lahko imeli vsi ljudje na zemlji raj, seveda, če bi bilo tudi kaj poštenosti, ki bi pravilno razdelila človeške dobrine in ne dala enemu vse, drugemu pa nič.

Med najmoderneje »iznajdbe« spada tudi vojskovanje s pomočjo padal in padalcev. V naslednjem pa navajamo primer, ki kaže, da ta zadnja novost na polju vojskovalne tehnike ni zmožna služiti samo vojski, pač pa tudi človeku v boju z naravnimi nesrečami, kakor so na primer požari. Zgodilo se je torej:

V širnih gozdovih po višinah severnega ruskega pristanišča Arhangeleškega so pred nedavnim

izbruhnili siloviti požari. Gasilci in drugi ljudje so se na vse načine prizadevali, kako bi ta ogromen požar zadržali, pa je dolgo ostal ves trud zaman. Niti to se jim ni posrečilo, da bi požar omejili. Vse je kazalo, da bo ogenj uničil do kraja širne gozdove, in s tem prizadejal ogromno škodo. V Arhangeleku pa so oblasti takoj odredile, da morajo nastopiti tisti gasilci, ki so bili izurjeni kot padalci. Vabili se seveda niso, da bi pozneje kdaj to svoje znanje izkoristili pri gašenju požarov, pač pa v vojski. No, in ti gasilci — padalci so res tudi nastopili in se z letal spustili v bližino krajev, do kamor se je požar že razširil. Prej namreč do tja niso mogli zaradi tega, ker so gozdovi v teh krajih neprenehni. Pravijo, da se jim je potem, ko so pristali s padali na tleh, v kratkem času posrečilo s pomočjo neke kemične raztopine, ki so jo brizgali na ogenj, požar pogasiti.

Poročilo dalje pravi, da so se v Rusiji po tem uspelem poskusu odločili ustanoviti povsod, kjer so v bližini neprenehni gozdovi, požarne brambe, pri katerih bodo vsi člani znali tudi skakati s padalom z letal.

Kako daleč se slišijo topovi

Rekord, ki ga ima že od leta 1883 naravni »top« — ognjenik Krakatav

Tisti, ki smo doživeli — vsaj od daleč — svetovno vojno, se še dobro spominjamo, kako je včasih takole večeru grmel na naši zahodni fronti, to se pravi, na bojiščih ob Soči. To grmenje se je prav dobro slišalo celo v naše kraje, seveda ne vselej enako močno. Nekateri so po tem, kako različno se je slišalo grmenje topov z italijanskih bojišč, celo znali napovedovati, kakšno bo vreme. Grmenje je bilo namreč takrat, kadar je pihal zahodni veter, dosti močnejše, kakor če ni bilo vetra, ali pa celo, če je pihal od vzhoda.

In res je odvisno prav od vetra, kako daleč se slišijo topovi. Če vleče veter od nasprotni strani, se zvok prenaša bolj v smeri navzgor in se tako hitro izgubi, slabo pa se sliši tudi tedaj, kadar je mirno, brez vetra. Kadar je torej lepo mirno vreme, kakor na primer ob poletnih časih, se niti grmenje topov ne bo slišalo tako dobro, kot ob slabem vremenu. Ugotovljeno je tudi, da se zvok zelo daleč sliši posebno nad morjem. Dognali so na primer pri Gibraltarju, da se že človeški glas sliši na daljavo šestnajst kilometrov. Prav tako pravijo tudi polarni raziskovalci, da so mogli na ledenih pustinja severnih polarnih krajev priklicati drug drugega na neprimerno večje razdalje, kakor pa bi bilo to mogoče drugod na zemlji. Naslednja ugotovitev je ta da se zvok sliši mnogo jasneje ponoči, kakor podnevi, ko je dan ponavadi dosti bolj nemiren.

Na svetu imamo tudi takšne učenjake, ki so se z vso resnostjo bavili z vprašanjem, kako daleč je v najboljsem primeru moči slišati grmenje topov. Spoznali so, da celo na več sto kilometrov! Seveda

je odvisno tudi od tega, s kakšnim topom kdo strelja. Grmenje topov iz obleganega francoskega mesta Sedana se je v sedanjih vojni prav dobro slišalo na luksemburško ozemlje, to se pravi, več kot sto kilometrov daleč. Rekord na tem polju udeleževanja pa je brez dvoma odnesel neke posebne vrste »top«. Ni to top, ki ga je zumila vojna tehnika sedanjih učenih časov, pač pa ga je ustvarila narava sama. To je namreč slaviti ognjenik Krakatav ob Sundskem prelivu v Malajskem otočju. Pravijo, da se je ob silovitem izbruhu — bilo je to leta 1883 — grmenje tega naravnega »topa« slišalo celih 3.400 km daleč.

Če bi se danes na evropskem zahodnem bojišču vojskovali s topovi tolikšnega kalibra, pač ne bi imeli po vsej Evropi miru pred tem grmenjem.

Anekdota

Kakor vsi veliki možje, tako je tudi Bernard Shaw dobival vsak dan nešteto pisem od svojih oboževalcev in oboževalk. Nekoč mu je pisala neka mlada ženska, ki je pisemu priložila tudi svojo sliko. Pismo ni bilo dolgo, le tole je bilo napisano v njem:

»Jaz sem najlepša ženska na svetu — Vi pa ste najpametnejši. Nad vse rada bi postala Vaša žena, da bi imela najlepše in najpametnejše otroke.«

Bernard Shaw, ki je znan tudi po svojih krepkih odgovorih, pa je tej lepi ženski odgovoril na kratko: »Iz srca rad bi ustregel Vaši želji, toda kdo Vam more jamčiti, da otroci ne bodo podedovali moje lepote in Vaše pameti.«

Letalo, ki je pristalo — za vselej...

Drobne

Evropski narodi so se naučili računati od Arabcev. Podlaga vsega našega računstva in števila sama pa so indijskega izvora. Arabski trgovci so v 8. stoletju prišli na svojih trgovskih potovanjih v Indijo. Tam so se naučili pisanja števil in so prinesli to modrost s seboj v Bagdad, pretečno arabske države. Posebnost indijskih pisanih števil je v tem, da moreš samo z devetimi števili in z ničlo napisati vsako, še tako veliko število. Za to so bila starejša številna pravila, na primer rimska, prenerodna. Italijanski trgovci so ob času križarskih vojn in potovanj po Mali Aziji prenesli indijska števila v svojo domovino Italijo in so jih po njihovih posredovalcih imenovali arabska števila. Od tu so se hitro razširila po ostali Evropi.

Tako se kazuje ženska nezvestoba. Godbenik Svetomir iz Požarevca je moral po poslih od doma. Medtem se je njegova mlada žena zabavala z drugimi moškimi. Svetomir je ženi po povratku ostrigel lasce in ji obril glavo ter jo pustil v zasmeih vaščanom. Strogi mož je uverjen, da mu žena poselej ne bo delala več sramote.

Prvi bankovec. Leta 1684 v Kanadi niso imeli dovolj kovanege denarja. Treba pa je bilo plačati vojske francoskega kralja. Kanadska uprava si je domislila, da bo dala v promet zadolžnice, napisane na igralne karte. Na bankovcih se je vodja uprave osebno podpisal, da jamči za njihovo izplačilo v kovancih. Po prvem iznešenju se je papirnati denar udomačil, ker je uprava predložene nakaznice takoj izplačala v kovancem denarju.

Boj za Južni tečaj. Admiral Byrd, vodja ameriške ekspedicije v Antarktiki, biva že več mesecev na tem najbolj divjem kraju zemlje. Sedaj je zaprosil za denar, da podaljša dobo bivanja do jeseni 1941. Izbral je dobro karto z izjavo, da je prvi zasedil ameriško zastavo na južnem tečaju, dočim so doslej pokrajino dosegli samo šele letalci, ki pa so jo samo preleteli. Predlagal je, naj se tod zgradi

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 20. junija, 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veseljih (plošče) — 12 Veseli orkestralne točke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Dueti harmonik (brata Goloba) — 14 Poročila — 18 Vsakemu malo (Radijski orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Bežigranski mladinski zbor — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe (Dvořák) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Četrtek, 20. junija: Belgrad: 20 Zab. ura, 22 Slovenske narodne pesmi — Zagreb: 20.30 Celo-koncert — Bratislava: 7.15 Pisan venček veseljih (plošče) — 12 Veseli orkestralne točke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Dueti harmonik (brata Goloba) — 14 Poročila — 18 Vsakemu malo (Radijski orkester) — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Bežigranski mladinski zbor — 20.45 Reproduciran koncert simfonične glasbe (Dvořák) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (Radijski orkester).

elektrarna na veter, letališče in sezidajo nekatere hiše za bivanje znanstvenikov. Res se mu je posrečilo, Američani so odpravili zanj ladjo z vsemi potrebščinami, da jim ustanovi resnično kolonijo na Južnem tečaju.

Velike povodnji v Bolgariji

Iz Bolgarije poročajo o silnih nalivih, ki so v nešteti krajih povzročili velike povodnji in ogromno škodo. Ze po dosedanjih poročilih je našlo v valovih deročih vod smrt šestnajst ljudi, ki se niso mogli pravočasno umakniti na varno. Preplavljenega je mnogo kvadratnih kilometrov polja, na katerem je raslo bujno žito. Kmetje v teh krajih ne bodo prav nič pridelali. Pretrgane so tudi razne prometne zveze. Tako je razdrta železniška proga med Sofijo in Varno pri Kumavcih, kjer se je udrla zemlja v dolžini 50 m. Promet gre zdaj v teh krajih po čolnih in splavih.

Žrtvam, ki so padle za narodni socializem v Španiji

V Španiji v zadnjem času kaj pridno postavljajo spomenike. Nemški poročevalski urad ve povedati, da so te dni v mestu Bilbao odkrili spomenik žrtvam, ki so padle v zadnji španski državljanski vojni. Dalje pravi v svojem poročilu, da se je odkritja tega spomenika udeležilo tudi nekaj ministrov. Pa še več kot samo udeležilo, ministri so tudi govorili pri tej priložnosti in poudarjali, koliko žrtve je bilo treba za zmago narodnosocialistične Španije.

Nesrečni, čeprav kraljevi otroci

Otroci belgijskega kralja Leopolda III., ki mu sedanja vojna ni prinesla samo mnogo očitkov in skrbi, pač pa mu tudi vzela prestol, so se iz Francije, kjer so nekaj časa bili, podali pred kratkem v Španijo, da jih ne bi na Francoskem zajela vojna vihra. Zdjaj pa poročajo iz Madrida, da so se ti trije nesrečni, čeprav kraljevski otroci, podali dalje na Portugalsko. Sicer pa so dobro zavarovani in se ni bati, da bi se jim med potjo kaj zgodilo. V njihovem spremstvu je namreč kar dvajset oseb.

Samo nemški vojaki so rešili katedralo v Rouenu

Pred nekaj dnevi, ko so divjali boji okoli francoskega mesta Rouena, je nastal požar tudi v tamkajšnji katedrali, ki je bila že v veliki nevarnosti, da bo čisto pogorela. Zdjaj poročajo iz Berlina, da

se je treba zahvaliti samo nemškimi vojakom, da je bila ta katedrala rešena pred uničenjem. Le požarovalnost nemških vojakov, ki so na svojem bojnem pohodu prišli do teh krajev, je rešila slovit katedralo. V dokaz za te zasluge navajajo zdaj tudi pismo, ki da ga je svojeručno napisal nadškof iz Rouena in v katerem pravi: Požar je zajel katedralo v Rouenu. Pripravljen sem priznati, da so nemške vojaške oblasti storile vse, da se požar zadržijo.

Požar je bil — pravi poročilo dalje — zvečer pogašen. Kakor se je moglo zvedeti iz zanesljive nemške strani, sta dobila ravno pri reševanju te cerkve hude rane dva nemška častnika, težke opekline pa tudi več navadnih vojakov.

Nemara pa le še ne veste

Italiji so ponudili na berlinskem kongresu 1878. leta — Tuaz! Toda tokratni predsednik italijanske vlade Benedito Cairoli je ponudbo odbil...

V Norveški so našli baje 5500 let staro deblo, ki je bilo še tako dobro ohranjeno, da so iz njega napravili par kosov pohištva.

John Pečinovskij iz Bonara (U. A. A.) je vse-kakor svojevrsten človek. Vse njegove obleke so na polovico temne in polovico svetle barve, mož pa se brije vedno samo na eni strani obraza in to na tisti, kjer je njegova obleka svetla!

Zadnjih 528 let so vsaj dva zvonila veliki zvonovi katedrale Roskildu (Danska) v slavo kraljice Margarite, ki je združila Dansko, Švedsko in Norveško. Poleg tega so v tej cerkvi vsak dan prepevali pesem, ki je bila skomponirana na dan njene smrti 1412. leta.

Prvo tramvajsko progo je postavil Francoz Loubet 1842 leta v Newyorku.

Najnovejša svetloba, ki jo more razločiti oko, je milijonski del svetlobe ene sveče na razdalji enega metra.

Cebela matica znese povprečno dve do tri tisoč jajčk dnevno. V času pa, ko raste mnogo cvetlic in ko so čebele delavke najdelavnejše v izdelovanju celic, more znesti tudi do 5000 jajc na dan.

Ročuna se, da je potrebno normalno razvitemu človeku 8 ur spanja dnevno. Z ozirom na to moremo reči, da je spal 60-letni človek 25 let svojega življenja.

jaz sam naredil tistega, kar bi bil želel od njega. Potem se je spet prikazal s pozdravi in se režal z vsemi umazanimi zobmi.

Za muhami je bil Takalei morda najzoprnejši kos življenja v pločevinasti koči. Rázen domačega narečja je »Lazeča smrt« govorila samo nekaj besedi italijansko.

Kadar sem hotel malo zatisniti oči, je vsake tri minute pomolil glavo skozi vrata. S cigaretami je žgal luknje v mojo mrežo proti komarjem, kradel mi je prevleko s tal, kradel nogavice in srajce, dajal italijanskim delavcem piti iz mojih čajnikov in izginil vedno tisti trenutek, ko sem ga potreboval.

Kadar je bil pijan, kar ni bilo redko, je v svojem kvakajočem jeziku prepeval enolično pesem o majorju Toselliju, čigar ime je med plemeni severne Abesinije prišlo v pravljico.

S pomočjo drugih strežnikov, sem si lahko sestavil zgodbo »Lazeča smrti«. Veliki dogodek njegovega življenja je bil v neutralnem dejstvu, da mož ni spremljal odprave, katero je vodil major Toselli, sicer bi bil že dolga leta mrtev.

Ko je italijanska odprava pod majorjem Tosellijem leta 1895. vdrila v Abesinijo, je bil mladi Takalei strežnik nekega italijanskega poročnika. Toda ko je hotel pobegniti iz domače koče, da bi spremljal svojega gospoda, ga je oče ujel, ga premlatil, ga privezal na drevo in mu tako rešil življenje.

Kajti vso odpravo s tisoč dvesto možmi in z majorjem Tosellijem vred so čete cesarja Nemelika pri Amba Alagiju popolnoma uničile. Niti mož ni ušel. To je bil zadnji uspeh Abesincev. Toselli je imel priliko, da bi bil ušel, a je ostal in padel s svojimi ljudmi.

Njegovo ime je prišlo v junake pravljice teh krajev, čeprav je bil belec in je poveljeval osvojevalni tuji vojski. Trije domačinski spevi se spominjajo njegovih dejanj. Kadar je »Lazeča smrt« imela trehuh poln teja, nekakega piva, ki ga domačini pripravljajo iz kipečega medu, tedaj je vedno vzdignil katero od teh pesmi.

Bali smo se, da je »Lazeča smrt« gobava, Floyd Gibbons je slovesno zagotavljal, da je našel v postelji njegov prst. Zato smo prosili italijanskega podčastnika, kateremu so bile zaupane naše kabine,

naj nam preskrbi drugega strežnika. Prestavil je Takaleia drugam, kjer so prebivali manj občutljivi poročevalci.

OB DVANAJSTI URI.

Sodeč po naraščajočih premikanjih čet v Asmari, je bil dan za vkorakanje v Abesinijo blizu.

Hotel sem si iz ptičjega pogleda ustvariti sliko o ozemlju, čez katero bodo napredovale čete in kjer se bodo zbirale.

Gibbons in jaz sva šla na letališče ter poiskala Mussolinijevega zeta grofa Galeazza Ciana, poveljnika »oddelka smrti«, letalstva, zdaj zunanega ministra Italije. Našla sva ljubeznivega mladega moža, dobrega videza, ki je gladko govoril angleško, francosko in nemško. Bil je pripravljen vzeti naju v svojem trimotornem bombniku vrste Caproni na polet vzdolž abesinske meje.

Ciano naju je oskrbel s padali ter nama pojasnil, kako je treba potegovati vrvice, če bi morala skočiti. Letalo je bilo narejeno za metanje bomb, za opazovanje in je imelo na dnu postavljeno strojničo pred odprto mrežo.

S štirimi možmi posadke smo se prijemali za kovinaste dele odprave, ko je težki stroj poskakoval čez vegasto polje. Redki zrak je poteževal dvig in ga delal nevarnega.

S tremi grmečimi motorji smo se dvignili 11.000 čevljev visoko. Vsak dih te je bolel v pljučih in soplji smo od napora ter zaradi pomanjkanja kisika.

Tri ceste, ki so vezale Asmaro z mejo, so bile polne korakajočih čet in vrst tovornih avtomobilov, ki so vrtinčili oblake prahu. Tu pa tam so bila velika vojna taborišča s tisoči mežgov, privezanih v vrstah ob kole in tisoči malih bojnih voz.

Z višine skoraj dveh kilometrov sem opazil, da je bila italijanska severna vojska zbrana in pripravljena za vkorakanje. V izredno jasnem zraku si lahko pregledal najmanj 150 km mračne puščave, visokih gorskih grebenov in globokih zajed, pred katerimi so stali Italijani.

Letali smo vzdolž soteske ob reki Mareb in zagledali visoko gorovje okoli Adu, najbližjega vojnega cilja Italijanov.

55

Ljudje so spali ali na tleh, ali pa na nizkih statvah, ki so bile preprežene z vrvmi. Razen cenene robe, orodja in neizogibne ročke od bencina, je bilo v teh kočah težko odkriti predmet, ki bi ga ne bili uporabljali že v srednjem veku ali celo v svetopisemskih časih.

Moj lastni hišni strežnik, ki je moral imeti kakih petinpetdeset let, je slišal na ime, ki je zvenelo nekako tako kakor Takalei Haftamerien. Doma je bil v bližnji okolici. Imenovali smo ga »Lazeča smrt«.

Levo oko je imel slepo. Dobilo je barvo umazanega mleka. Zdelo se je, da mu tudi noge umirajo, zakaj imele so videz nosorogove kože. Njegove krempljaste roke so nosile skorjo umazanije, muhe so mu pokrivalo glavo, ki je bila tako brez las kakor jajce. Nosil je široke, umazane bele hlače, ki so bile na gležnjih trdo zavezane, umazan bel suknič in včasih tudi evropski telovnik.

»Lazeča smrt« je imela nekaj čarovnih sposobnosti Vzhoda. Ta človek je lahko nenadno splahnel v zrak in je to tudi delal. Ravnokar je še čepel na pločevinastem pragu moje kolibe. Naslednji trenutek ga že ni bilo mogoče nikjer več najti. Ostal je neviden, dokler nisem